

mr. J.M. Lammers
directeur economische zaken

Aan de voorzitter en leden van
de Commissie Toekomst Accountancysector

Adres/Address

'Maliatoren'

Bezuidenhoutseweg 12
Den Haag

Postadres/Postal Address

Postbus 93002

2509 AA Den Haag

Telefoon/Phone

070 349 03 79

Briefnummer

19/10.163/Nz

Den Haag

18 april 2019

Onderwerp

Internetconsultatie Commissie
Toekomst Accountancysector

Telefoonnummer

070-3490424

E-mail

noordzij@vnoncw-mkb.nl

Geachte voorzitter en leden van de Commissie,

VNO-NCW stelt het op prijs inbreng te leveren voor het werk van uw Commissie.

VNO-NCW is bij dit dossier betrokken omdat zij de ambitie heeft om het beste ondernemingsklimaat ter wereld voor een welvarend en leefbaar Nederland te realiseren. Adequate financiële verslaggeving en controle daarop horen daar bij. Accountants vormen een belangrijk onderdeel in de keten van financiële communicatie door ondernemingen. Maatregelen voor de accountantssector hebben daardoor in voorkomende gevallen niet alleen gevolgen voor accountants (zelf), maar ook voor ondernemingen en het ondernemingsklimaat in Nederland.

In dit verband merkt VNO-NCW op dat de veranderingen in de accountancysector in de afgelopen jaren aanzienlijk zijn geweest en Nederland in internationaal perspectief een geheel eigen weg lijkt in te slaan. Zo behoren de Nederlandse regels voor scheiding van controle en advies en roulatie van accountantsorganisatie tot de strengste ter wereld en wijken daarmee af van internationale best-practices. Internationaal divergerende regelgeving en een internationaal afwijkende toezichtpraktijk hebben geleid tot grote druk op de sector, en daarmee op het Nederlandse bedrijfsleven. In combinatie met het negatieve sentiment over de kwaliteit van accountantscontroles is dit zorgelijk, want Nederland heeft een open economie.

De Nederlandse economie is sterk door een brede waaier aan ondernemingen en sectoren. Internationaal opererende ondernemingen zijn daar een belangrijk onderdeel van. Deze ondernemingen trekken de economie als geheel naar een hoger plan. De aanwezigheid van internationaal actieve bedrijven zorgt

bijvoorbeeld voor allerlei spin-off effecten in relatie tot het MKB. Zo besteden internationale bedrijven bijna de helft van hun R&D-uitgaven in samenwerking met gespecialiseerde MKB-bedrijven. Ook is er rondom deze internationale ondernemingen een heel netwerk aan toeleveranciers en andere dienstverlening. Er is veel bedrijvigheid en werkgelegenheid in het MKB mede dankzij het grootbedrijf. MKB-ondernemingen, waaronder vele familiebedrijven en directeuren-grootaandeelhouders, hebben belang bij accountants die hun gewaardeerde rol, mede als financieel adviseur, als “huisarts voor de financiën”, met verve vervullen. En met name grote internationale ondernemingen hebben belang bij breed opgeleide, hooggespecialiseerde en internationaal opererende accountants. Een internationaal gelijk speelveld op het gebied van de accountancy is voor hen van het grootste belang.

Intussen ondervindt het bedrijfsleven de reeds ingezette veranderingen binnen de accountancysector aan den lijve. De ervaring is dat de strengere Nederlandse eisen er onder meer toe hebben geleid dat accountants onmiskenbaar formalistischer zijn geworden, waardoor de relatie met ondernemingen stroever is geworden. Ook neemt het aanbod af van accountants die OOB controles wensen uit te voeren, met name vanwege de steeds verdergaande regeldruk.

Wat VNO-NCW betreft zou het advies van de Commissie een vertrouwenwekkende bijdrage moeten leveren aan het Nederlandse vestigings- en investeringsklimaat, waarin accountants een belangrijke rol vervullen door het bij meer dan 16.000 (wettelijk verplichte) controles per jaar bij middelgrote en grote ondernemingen toevoegen van zekerheid aan financiële opstellingen. Een advies van de Commissie zou zich met name moeten focussen op het accountantsberoep van de (nabije) toekomst.

Door de verregaande digitalisering, waaronder ‘artificial intelligence’ en het gebruik van algoritmes etc., zal niet alleen de economie, maar ook het accountantsberoep de komende tijd (moeten) veranderen. Tegen die achtergrond kan VNO-NCW zich niet voorstellen dat er een advies over de toekomst van de accountancy zou kunnen komen dat alleen zou gaan over vragen en mogelijke problemen die alleen op dit moment aan de orde zijn. VNO-NCW verwacht juist dat een advies zich focust op de meerwaarde en kwaliteit van accountantscontroles met name tegen de achtergrond van digitalisering. Naar de mening van VNO-NCW houdt dit onder meer in dat er een verschuiving zal moeten plaatsvinden van compliance op detailniveau (die in hoge mate geautomatiseerd kan worden) naar een meer integrale beoordeling en het identificeren van (financiële) risico’s van ondernemingen. Ook het toezicht op accountants zou daar op aan moeten sluiten. Voorts zou in een advies besloten moeten liggen dat de opleiding (incl. permanente educatie) meer inspeelt op deze ontwikkelingen dan vooralsnog het geval is.

In het kader van een gewenst excellent Nederlands ondernemingsklimaat is het naar de mening van VNO-NCW verder van belang dat bij advisering over een toekomstige accountancysector met name rekening wordt gehouden met een

gewenst internationaal ‘level-playing field’ op de markt van accountantsdiensten en dat proportionaliteit wordt gehanteerd bij voorstellen voor kwaliteitsverbetering, opdat het vertrouwen in het totale financiële (eco) systeem wordt behouden of verstevigd; ook is van belang dat de aantrekkelijkheid van de accountancysector op de arbeidsmarkt, die voor het bedrijfsleven een belangrijke rol speelt als ‘opleidingsinstituut’ voor financiële professionals, wordt gehandhaafd.

Op basis van die uitgangspunten heeft VNO-NCW de volgende adviezen:

- eerst te (laten) onderzoeken of de vele inmiddels in gang gezette genoemde veranderingen en aanpassingen in met name wet- en regelgeving (zie bijlage) daadwerkelijk (al) een bijdrage hebben geleverd aan bevordering van de kwaliteit van accountantscontroles en onafhankelijkheid van accountants;
- een aantal onafhankelijke deskundigen te vragen mede in internationaal perspectief nadere duiding te geven over de inhoud van het begrip “kwaliteit van accountantscontrole”;
- in de praktijk met name bij audit commissies en Raden van Commissarissen te toetsen of de wijze van toezichtsuitoefening al dan niet leidt tot gedragsverandering van accountants (en mogelijk tot duurdere en kwalitatief minder goede controles) en daarmee mogelijk tot uitholling van accountantscontroles en -beroep;
- gegeven de vele in Nederland gevestigde internationale ondernemingen en het gewenste internationale ‘level playing field’ te starten met een onafhankelijk internationaal onderzoek dat beoogt internationale best-practices voor toezicht op accountants in kaart te brengen, waardoor toezichtuitoefening in Nederland wordt gestroomlijnd met internationale praktijken

Voorts verdient het volgens VNO-NCW aanbeveling te onderzoeken of, en zo ja hoe, de volgende punten kunnen bijdragen aan verbetering van de kwaliteit van accountantscontrole en het toezicht erop:

- bijv. d.m.v. een “international audit-firm school” voor bijv. big 4 accountants, als verdieping op/naast de accountantsopleiding. Hetzelfde geldt voor bijv. een “mkb-audit firm school”;
- hoe de AFM meer dan nu op een adequate wijze kan bijdragen in de communicatie over het functioneren van accountants, omdat dit gevolgen heeft voor (het vertrouwen in) het functioneren van accountants en daarmee de (Nederlandse) kapitaalmarkt.

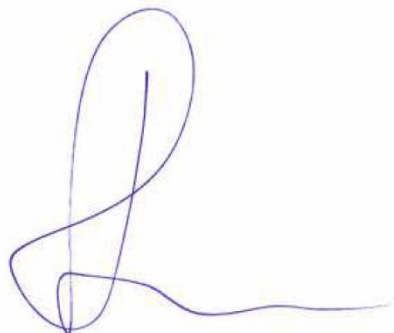
Ten slotte merkt VNO-NCW op het prematuur te vinden om te kunnen concluderen of onlangs in de wet en de Nederlandse Corporate Governance Code vastgelegde maatregelen, die betrekking hebben op het verstevigen van de governance van ondernemingen t.a.v. (het werk van) accountants en het verbeteren van de kwaliteit van verslaggeving van gecontroleerde ondernemingen, al dan niet adequaat functioneren; wanneer dat niet het geval zou zijn is het overigens de vraag of méér voorschriften de oplossing zouden zijn.

Nu niet aantoonbaar onderbouwd kan worden dat de ingezette verandertrajecten niet tot een duurzame verbetering van kwaliteit van accountantscontroles hebben geleid én resultaten n.a.v. door VNO-NCW geadviseerde onderzoeken vooralsnog ontbreken vindt VNO-NCW a fortiori dat mogelijk op termijn te treffen aanvullende maatregelen die betrekking hebben alternatieve structuurmodellen voor het accountantsberoep (zoals bijv. audit only, joint audit, rijks accountant, intermediair of andere modellen die de relatie tussen accountant en gecontroleerde verbreken) op dit moment niet aan de orde zijn: een “what-if” discussie bij het ontbreken van feiten is contraproductief. Overigens verwacht VNO-NCW bij deze alternatieven niet dat toetsing aan de te hanteren uitgangspunten positief zal uitvallen. Van een toename van kwaliteit van controles en een internationaal ‘level playing field’ zal immers geen sprake zijn, terwijl te betreuren zou zijn dat de aantrekkingskracht van het beroep geringer zou worden.

In de bijlage bij deze brief is een nadere toelichting op voornoemde punten opgenomen.

VNO-NCW is graag bereid een en ander nader toe te lichten.

Hoogachtend,

mr. J.M. Lammers
Directeur Economische Zaken

Bijlage: 1

Bijlage: nadere toelichting op inbreng VNO-NCW t.b.v. Commissie Toekomst Accountancysector

Te hanteren uitgangspunten

Voor VNO-NCW zijn te hanteren uitgangspunten voor nader onderzoek of beoordeling van mogelijke maatregelen voor de accountancysector:

- (het creëren van) een excellent Nederlands vestigings- en investeringsklimaat voor ondernemingen,
- een gewenst internationaal ‘level-playing field’ op de markt van accountantsdiensten,
- een optimale kwaliteit/prijs verhouding van controlediensten, inclusief – in geval van aanpassing – een aantoonbare verbetering van de kwaliteit van accountantscontrole in relatie tot additionele controlekosten (“proportionaliteit”),
- het behoud c.q. versterken van het vertrouwen in het totale financiële (eco)systeem, inclusief de kwaliteit van (financiële) verslaggeving en
- het behoud c.q. versterken van de aantrekkelijkheid van accountancysector op de arbeidsmarkt, die voor het bedrijfsleven een belangrijke rol speelt als ‘opleidingsinstituut’ voor financiële professionals.

Deze uitgangspunten leiden tot de volgende overwegingen en adviezen.

Adviezen aan de Commissie Toekomst Accountancysector

VNO-NCW constateert dat sinds 2012 vele maatregelen zijn genomen en in gang gezet die beoogden de onafhankelijkheid van controlerend accountants en de kwaliteit van controles te verbeteren. Zo is verplichte scheiding van controle en advies en verplichte kantoorroulatie bij OOB’s ingesteld (2012), heeft de NBA 53 maatregelen voor verbetering van de kwaliteit van controles aangekondigd (2014) en zijn wettelijk aanvullende maatregelen voor accountantsorganisaties ingevoerd (2018) met als doel de versterking van de governance van deze organisaties, verbetering van de kwaliteit van controles en vergroting van de bevoegdheden van de AFM. Daarnaast zijn maatregelen getroffen die betrekking hebben op (de governance van) ondernemingen, zoals het versterken van de rol van auditcommissie bij opdrachtverlening (2016/2017) en het vergroten van de onafhankelijkheid van accountants t.o.v. het bestuur van ondernemingen via aanpassing van het BW (2018), alsmede bewaking van de kwaliteit van de accountant via de Nederlandse Corporate Governance Code (december 2016).

Het spreekt voor zich dat de hiervoor genoemde vele veranderingen tijd nodig hebben voordat ze effectief kunnen zijn en dat naar verwachting het effect ervan zich eerst in de nabije toekomst zal kunnen manifesteren.

Verder constateert VNO-NCW dat de onderzochte literatuur in de recente AFM-verkenning ‘Kwetsbaarheden in de structuur van de accountancysector’ (2018) verouderd is en voor het grootste deel geen betrekking heeft op de Nederlandse accountancymarkt: slechts ongeveer 20% van de – merendeels niet-Nederlandse – bronnen stamt uit 2015 of later. Behalve dat het de vraag is of onderzoeksresultaten uit met name de VS en uit het VK toepasbaar zijn op de Nederlandse accountancymarkt, kan het overgrote deel van de onderzochte literatuur

(wanneer al van toepassing op de Nederlandse markt) geen rekening hebben gehouden met (vele) sinds de hiervoor genoemde in Nederland in gang gezette maatregelen.¹

Advies is dan ook eerst te (laten) onderzoeken of genoemde veranderingen daadwerkelijk (al) een bijdrage hebben geleverd aan de kwaliteit van accountantscontroles en onafhankelijkheid van accountants.

Ten aanzien van de kwaliteit van accountantscontroles en adequate toezichtuitoefening op accountants valt verder het volgende te overwegen.

Kwaliteit controles en adequate toezichtuitoefening

Volgens de instellingsregeling heeft de commissie tot taak: “Onderzoek te doen naar en te adviseren over de vraag hoe de kwaliteit van wettelijke controles duurzaam verbeterd kan worden, welke beleids- of wetwijzigingen daarvoor wenselijk zijn en of die wijzigingen juridisch haalbaar zijn.”

Aan de vraag “hoe de kwaliteit [van wettelijke controles] duurzaam verbeterd kan worden” gaan echter vragen vooraf als: “wat is kwaliteit van wettelijke controles”, “hoe wordt kwaliteit gemeten/getoetst” en “hoe verhoudt zich dit in internationaal perspectief”?

Deze prealabele vragen behoeven naar de mening van VNO-NCW eerst beantwoording, voordat mogelijke verbetermaatregelen aan de orde zijn.

Begrip “kwaliteit accountantscontrole”

Als definitie voor ‘kwaliteit van wettelijke controles’ wordt door AFM verstaan ‘de naleving van gedrags- en beroepsregels’, inclusief ‘de regels vakbekwaamheid en de nadere voorschriften controle- en overige standaarden (NV COS)’. De toepassing van deze normen zal in de praktijk in specifieke situaties beoordeling c.q. interpretatie met zich brengen. VNO-NCW constateert in dit verband dat jaarrekeningen, waarbij de AFM in afgelopen jaren de controle als ‘onvoldoende’ of met ‘ernstige tekortkomen’ heeft bestempeld (en nadat de accountant zijn werkzaamheden deels opnieuw had uitgevoerd en/of beter had gedocumenteerd), geen aanpassing behoeft. De bevindingen van de AFM hadden geen betrekking op het feit dat de jaarrekening geen ‘getrouw beeld’ zou geven, maar naar de waarneming van VNO-NCW, op de mate van detail van de controlewerkzaamheden en de documentatie ervan. Nadere duiding van het begrip “kwaliteit van accountantscontrole” is daarom gewenst.

Advies is een aantal onafhankelijke deskundigen te vragen nadere duiding te geven over de inhoud van het begrip “kwaliteit van accountantscontrole”, mede in internationaal perspectief.

Adequate toezichtuitoefening

Naar de mening van VNO-NCW zou onder "adequate toezichtuitoefening" moeten worden verstaan: toezichtuitoefening waarbij op risico-georiënteerde basis het toezicht op accountantsorganisaties is vormgegeven (onder meer naar aanleiding van incidenten), maar waarbij wordt voorkomen dat bureaucratische en kosten-inefficiënte beoordelingen plaatsvinden. Laatstgenoemde aanpak leidt namelijk tot verstarring van de verhouding tussen accountant en controlecliënt en - uiteindelijk - tot de duurdere en kwalitatief minder goede controles.

---

¹ In dit verband verwijst VNO-NCW naar een uitvoerige analyse van de “AFM-verkenning ‘Kwetsbaarheden in de structuur van de accountancysector’, van mr.dr.s. E.V.A Eijkelenboom, prof. mr. J.B.S. Hijink en mr.dr.s. L. in ’t Veld, in Ondernemingsrecht 2019/24, februari 2019.

In de praktijk kan al worden geconstateerd dat accountants zich steeds meer richten op gegevensgerichte ('afvink') activiteiten en dossier perfectie, waardoor er steeds minder tijd overblijft voor analyse werkzaamheden gericht op risico's die belangrijk zijn voor de kwaliteit van de interne beheersing. De kwaliteit van de financiële verslaggeving van ondernemingen wordt bepaald door een serie van opeenvolgende schakels, waarbij Raden van Bestuur, onder toezicht van (audit commissies van) Raden van Commissarissen, alsmede controlerend accountants betrokken zijn. Doordat de wijze van toetsing van de AFM invloed heeft op de wijze van controleren leidt dit tot controles met hogere kosten en minder toegevoegde waarde en mogelijk geringer kwaliteit van financiële verslaggeving. Het behoeft geen betoog dat dit niet gewenst is.

Advies is het voorgaande in de praktijk te toetsen bij met name audit commissies van Raden van Commissarissen van grote/beursgenoteerde ondernemingen.

Internationaal perspectief van uitoefening accountantstoezicht

De vraag die ook opkomt is of de wijze waarop de AFM toezicht houdt voldoende is toegesneden op zich voordoende praktijksituaties: is de wijze waarop de AFM toezicht uitoefent (dossierreview) adequaat of behoeft dit aanvulling of aanpassing? Verder roept de Nederlandse/AFM wijze van toezichtuitoefening de vraag op hoe deze zich verhoudt met de wijze waarop bijv. in de VS, het VK, Duitsland en Frankrijk toezicht op accountants(organisaties) wordt uitgeoefend.

Advies is hieromtrent – gegeven de vele in Nederland gevestigde internationale ondernemingen en het gewenste internationale 'level playing field' – een onafhankelijk internationaal onderzoek te starten, dat beoogt internationale best-practices in kaart te brengen en toezichtuitoefening in Nederland stroomlijnt met internationale praktijken. De Foundation for Auditing Research kan hier wellicht een rol spelen.

Naast bovenstaande suggereert VNO-NCW binnen de bestaande structuur van de accountancysector het volgende ter hand te nemen.

Kwaliteit en opleiding

De opleiding tot accountant en permanente educatie vormen de basis voor een hoogwaardige kwaliteit van accountantscontrole. Dit is vergelijkbaar met de opleidingen bij bijv. artsen, advocaten en notarissen. De AFM-verkenning "Kwetsbaarheden in de structuur van de accountancysector" (2018) zwijgt hier overigens over.

De vraag die opkomt is of de huidige (RA) opleiding voldoende is toegesneden op de verschillende segmenten in het bedrijfsleven waar controles plaatsvinden? Met andere woorden: is voldoende specialistische (controle) kennis aanwezig voor MKB, non-profitsector en/of internationaal opererende ondernemingen? Is er – in het kader van het accountantsberoep van de toekomst – bijv. voldoende aandacht voor ontwikkelingen als (controle van) interne beheersing van geautomatiseerde processen, "artificial intelligence", beoordeling van algoritmes etc.?

In dit kader constateert VNO-NCW dat door de verregaande digitalisering niet alleen de economie, maar ook het accountantsberoep de komende tijd zal (moeten) veranderen. Tegen die achtergrond kan VNO-NCW zich niet voorstellen dat er een advies over de toekomst van de accountancy zou kunnen komen dat alleen zou gaan over vragen en mogelijke problemen die alleen op dit moment aan de orde zijn. VNO-NCW verwacht juist dat een advies zich focust op de meerwaarde en kwaliteit van accountantscontroles met name tegen de

achtergrond van digitalisering. Naar de mening van VNO-NCW houdt dit onder meer in dat er een verschuiving zal moeten plaatsvinden van compliance op detailniveau (die in hoge mate geautomatiseerd kan worden) naar een meer integrale beoordeling en het identificeren van (financiële) risico's van ondernemingen en andere gecontroleerde instellingen. Ook het toezicht op accountants zou daar op aan moeten sluiten. Voorts zou in een advies besloten moeten liggen dat de opleiding (incl. permanente educatie) meer inspeelt op deze ontwikkelingen dan vooralsnog het geval is.

Advies is te onderzoeken of bijv. een “international audit-firm school” voor bijv. big 4 accountants, als verdieping op/naast de bestaande accountantsopleiding in een behoefte zou (kunnen) voorzien. Hetzelfde geldt voor bijv. een “mkb-audit firm school” voor accountants als financiële dienstverleners voor het MKB.

Publieke uitingen AFM

VNO-NCW vindt dat de AFM, vanuit haar eigen rol en positie als toezichthouder een verantwoordelijkheid heeft bij te dragen aan een excellent Nederlands vestigings- en investeringsklimaat. Het door de toezichthouder uitstralen van ‘vertrouwen’ in plaats van ‘wantrouwen’ is daarbij essentieel. In dit kader merkt VNO-NCW op vóór transparantie te zijn over uitkomsten van toezicht, maar dat daarbij wel waarborgen moeten gelden. Bijvoorbeeld dat nuances in uitkomsten van toezicht moeten worden belicht: niet slechts negatieve uitkomsten (en al zeker niet indien daarover nog een rechter moet oordelen), maar ook positieve (best-practices). Wanneer van de beroepsgroep van accountants wordt verwacht dat zij bijdragen aan het terugdringen van de verwachtingskloof, mag dat ook van de toezichthouder worden verwacht.

Een goed voorbeeld vanuit de US hiervan is de toespraak van SEC Chairman Wes Bricker van december 2018 waarin hij onder meer aangaf: “We are grateful to the many accountants and auditors who work diligently to promote reliable financial reporting” en zich uitspreekt over ontwikkelingen in de “corporate reporting supply chain” en alle spelers die daarin een rol spelen.

Overigens is de communicatie van de AFM naar aanleiding van het toezicht op financiële verslaggeving, onder meer door het publiceren van best-practices (via de uitgaven “In balans”), eveneens positief te waarderen.

Advies is te onderzoeken hoe de AFM meer dan nu op een adequate wijze kan bijdragen in de communicatie over het functioneren van accountants, omdat dit gevolgen heeft voor (het vertrouwen in) het functioneren van accountants en daarmee de (Nederlandse) kapitaalmarkt.

Tenslotte heeft VNO-NCW, vooruitlopend op de uitkomsten van in het voorgaande geadviseerde onderzoeken, de volgende opmerkingen over mogelijke kwaliteit verbeterende maatregelen binnen de huidige structuur van de accountancysector die raken aan de governance van ondernemingen.

Verstevigen governance gecontroleerde ondernemingen

Opdrachtverlening van de accountant ligt in toenemende mate bij de auditcommissie en de Raad van Commissarissen (zoals vastgelegd in de EU Auditverordening/-Richtlijn, de Wet aanvullende maatregelen accountantsorganisaties en art. 2:393 BW). Benoeming, beoordeling functioneren en uitvoering werkzaamheden externe accountant worden geregeld in de Nederlandse Corporate Governance Code (principes 1.6 en 1.7).

Alhoewel wet- en regelgeving op dit punt helder zijn, moet monitoring van (ook) deze principes en best-practice bepalingen nog plaatsvinden. Daarom is het te vroeg om te kunnen concluderen of wet en Code bepalingen op deze punten al dan niet adequaat functioneren. Voor zover in de praktijk – maar dat zou moeten blijken – sprake zou zijn van niet adequaat functioneren van die voorschriften, is bovendien de vraag of méér voorschriften daarvoor de oplossing bieden of dat – indien nodig – op andere wijze getracht zou moeten worden te komen tot gedragsverandering.

Verbeteren kwaliteit verslaggeving gecontroleerde ondernemingen

Vergelijkbaar met Amerikaanse wetgeving (SOX 404) is gesuggereerd dat Raden van Bestuur van ondernemingen jaarlijks een expliciete uitspraak doen over de betrouwbaarheid van interne beheersingsmaatregelen en dat de accountant zich daarover uitlaat. Ook wordt gesuggereerd meer expliciete eisen te stellen aan interne beheersing van ondernemingen en transparantie daarover.

VNO-NCW merkt hierover op dat ook hier voorbij wordt gegaan aan de met ingang van 2017 van toepassing zijnde (nieuwe) Nederlandse Corporate Governance Code. Daarin wordt immers expliciet – sterker dan voorheen – aandacht gevraagd voor de rol van de interne auditfunctie en de rol van de externe accountant.

Voorts is gesuggereerd dat Raden van Bestuur en Raden van Commissarissen aandacht hebben voor zgn. ‘key audit matters’. Ook hierin is echter inmiddels voorzien in de herziene Corporate Governance Code, bijv. in best-practice bepalingen 1.5.1 t/m 1.5.3 inzake effectiviteit interne risicobeheersings- en controlesystemen en integriteit en kwaliteit financiële verslaggeving. Herhaald zij dat monitoring van deze punten nog moet plaatsvinden en dat het daarom te vroeg is om te kunnen concluderen dat deze bepalingen niet adequaat zouden functioneren, nog afgezien van de vraag of méér voorschriften wel tot gedragsverandering zouden leiden.

Verder is gesuggereerd om Raden van Bestuur van ondernemingen expliciet verslag te laten doen over maatregelen t.a.v. fouten en fraude én accountant specifieke werkzaamheden t.a.v. zo’n verslag te laten. VNO-NCW is daar geen voorstander van om dezelfde redenen als hiervoor opgemerkt over de herziene Corporate Governance Code, mede daar in de praktijk al adequate regelgeving van toepassing is (zoals RJ 150 Fotherstiel (2016) of IAS 8 ‘Accounting policies, Changes in Accounting Estimates and Errors’). Dit zou leiden tot méér werk en daardoor lastenverhoging, niet noodzakelijkerwijze tot verbetering van de kwaliteit van de controle.

Ook is gesuggereerd het aansprakelijkheidsmodel voor Raden van Bestuur en Raden van Commissarissen aan te passen ingeval de verslaggeving misleidend is. VNO-NCW vraagt zich af wat hier in de praktijk het probleem is. Wanneer is vastgesteld dat de verslaggeving misleidend is, staat de aansprakelijkheid van bestuur en commissarissen in beginsel vast. Omdraaien van de bewijslast, zoals wel voorgesteld, leidt tot een voor bestuur en/of commissarissen onmogelijke taak om aan te tonen dat door derden geleden schade niet het gevolg is van misleidende verslaggeving, omdat onmogelijk van hen kan worden verwacht dat zij weten waarop derden hun beslissingen baseren.

VNO-NCW concludeert dan ook dat de op genoemde punten gedane suggesties niet opportuun zijn.

Wel constateert VNO-NCW dat maatschappelijke verwachtingen ten aanzien van de rol van accountants bij fraudes en corruptie, bij (dis-)continuïteit en bij niet-financiële

informatieverschaffing hoger worden en niet altijd aansluiten op de reikwijdte van de accountantscontrole. In dit kader neemt VNO-NCW zich voor om in overleg met betrokken stakeholders te bezien of, en zo ja hoe, dergelijke verwachtingen geadresseerd kunnen worden.

Andere mogelijkheden binnen bestaande structuren

VNO-NCW gaat vooralsnog niet in op andere mogelijke aanpassingen die accountantsorganisaties zelf raken en binnen de bestaande structuur zouden passen, omdat initiatieven hiertoe in de eerste plaats aan de sector zelf zijn.

Alternatieve structuurmodellen

Nu niet aantoonbaar onderbouwd kan worden dat de ingezette verandertrajecten niet tot een duurzame verbetering van kwaliteit van accountantscontroles hebben geleid én resultaten n.a.v. bovengenoemde geadviseerde onderzoeken vooralsnog ontbreken vindt VNO-NCW het prematuur om zonder zo'n analyse te speculeren over mogelijk op termijn te treffen aanvullende maatregelen die betrekking hebben op alternatieve structuurmodellen voor het accountantsberoep (zoals bijv. audit only, joint audit, rijks accountant, intermediair of andere modellen die de relatie tussen accountant en gecontroleerde verbreken). Deze zijn op dit moment niet aan de orde: een “what-if” discussie bij het ontbreken van feiten is contraproductief.

Overigens is de verwachting dat toetsing van alternatieve structuurmodellen aan de hiervoor genoemde uitgangspunten niet positief zal uitvallen, omdat toename van de kwaliteit van accountantscontroles niet valt te verwachten. Integendeel, eerder zal sprake zijn van een – niet gewenste – afname van kwaliteit.

Ook zal – in strijd met te hanteren uitgangspunten – afbreuk worden gedaan aan het gewenste internationaal ‘level playing field’ en zal de aantrekkingskracht van het accountantsberoep afnemen. Niet alleen kunnen vacatures in de sector naar verluidt nog maar zeer moeilijk worden vervuld, waardoor een nieuw kwaliteitsrisico dreigt te ontstaan, ook is een tekort aan hoogopgeleide accountants op de lange termijn bedreigend voor de kwaliteit en beschikbaarheid van de accountantscontrole. Daarbij doet zich het risico voor dat het bedrijfsleven in de toekomst geen of minder hoogopgeleide accountants als bijvoorbeeld financieel specialist of *cfo* zou kunnen werven.

Het behoeft geen betoog dat VNO-NCW dergelijke ontwikkelingen uitermate ongewenst zou vinden.